

dubitamus, quin ea non solum ratione fiant, sed etiam excellentē divinaque ratione? Licet enim jam, remota subtilitate disputandi, oculis quodammodo contemplari pulchritudinem rerum earum, quas divina providentia dicimus constitutas.

Cap. XXXIX. Ac principio terra universa cernatur, locata in media sede mundi, solida et globosa, et undique ipsa in sese nutibus suis conglobata, vestita floribus, herbis, arboribus, frugibus; quorum omnium incredibilis multitudo insatiabili varietate distinguitur. Adde huc fontium gelidas perennitates, liquores perlucidos amnium, riparum vestitus viridissimos, speluncarum concavas amplitudines, saxorum asperitates, impendentium montium altitudines, immensitatesque camporum: adde etiam reconditas auri argentique venas, infinitamque vim marmoris. Quae vero et quam varia genera bestiarum vel cicurum, vel ferarum? qui volucrum lapsus atque cantus? qui pecudum pastus? quae vita silvestrium? Quid jam de hominum genere dicam? qui quasi cultores terrae constituti, non patiuntur eam, nec immanitate belluarum efferari, nec stirpium asperitate vastari; quorumque operibus agri, insulae, litoraue collucent, distincta tectis et urbibus. Quae si, ut animis, sic oculis videre possemus, nemo cunctam intuens terram, de divina ratione dubitaret. At vero quanta maris est pulchritudo? quae species universi? quae multitudo et varietas insularum? quae amoenitates orarum et litorum? quot genera, quamque disparia partim submersarum, partim fluitantium et innantium belluarum, partim ad saxa nativis testis inhaerentium? ipsum autem mare sic terram appetens litoribus alludit, ut una ex duabus naturis conflata videatur. Exinde mari finitimus aër, die et nocte distinguitur: isque tum fusus et extenuatus sublime fertur, tum autem concretus in nubes cogitur, humoremque colligens terram auget imbribus: tum effluens huc et illuc, ventos efficit. Idem annuas frigorum et colorum facit varie-